

Klimat- och  
regionutvecklingsnämnden

## **Yttrande över betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)**

### **Regionledningskontorets förslag till beslut**

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)

### **Sammanfattning**

Klimat- och näringslivsdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18).

I april 2022 tillsatte regeringen en utredning med uppgift att lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft och förslag på system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av sådan utbyggnad. Utredningen föreslår ett incitament- och kompenationssystem för att öka den lokala acceptansen där intilliggande fastigheter, närboende och lokalsamhället får olika typer av kompenation vid etablering av vindkraft. Utredningen föreslår även att en intäkt till kommuner utreds vidare. Utredningen tar även upp vindkraften som en del av kommunernas energiplanering och lämnar ett antal förslag som ska stärka denna. I detta sammanhang redovisas också att regional samverkan är en insats som stärker kommunernas förmåga till energiplanering. Utredningen konstaterar att frågan om motsvarande incitament- och kompenationssystem för andra tekniker behöver beaktas i den fortsatta beredningen.

Regionledningskontoret välkomnar utredningen och är positiv till den ansats som utredningen tar att omfördela värdet av vindkraften genom att använda incitament och kompenation. Mer produktion av förnybar el behövs för att uppnå ett flertal samhällsmål, inte minst klimatmålen och ett regelverk som

ökar incitamenten för vindkraft skulle kunna bidra till ökad utbyggnad även i Stockholms län. Region Stockholm instämmer med att incitament för kommuner behöver utredas vidare och konstaterar att det är olyckligt att denna fråga inte ingick i utredningens uppdrag. Region Stockholm vill också lyfta vikten av att kompensationsmodeller anpassas till den havsbaserade vindkraftens villkor. Det gäller för så väl skärgårds- och kustsamhällen som de boende i dessa samhällen.

Regionledningskontoret välkomnar att utredningen föreslår insatser för att förtydliga roller och innehåll i den kommunala energiplaneringen samt instämmer med att regional samverkan är en insats som stärker kommunernas förmåga till energiplanering.

Regionledningskontoret anser att frågan om teknikneutralitet och därmed möjligheten att andra tekniker tillgodogörs samma typ av incitament- och kompensationsystem bör undersökas vidare.

### **Bakgrund**

Klimat- och näringslivsdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18).

I april 2022 tillsatte regeringen en utredning med uppgift att lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft och förslag på system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av sådan utbyggnad. Utredningen konstaterar att det system som finns för energiproduktion idag förutsätter lokal acceptans och att det lokala motstånd som ofta uppkommer kan botten i en rad olika skäl, så som rättviseskäl eller negativ påverkan på boendemiljön.

Utredningen föreslår ett incitament- och kompensationsystem för att öka den lokala acceptansen och därmed även en ökning av tillstyrkan till vindkraft. Systemet innehåller följande komponenter:

- Intilliggande fastigheter får rätt till inlösen
- Närboende får rätt till intäktsdelning
- Lokalsamhället ska kunna få en andel av intäkterna till lokalsamhällets utveckling via villkor i kommunens tillstyrkan

Utredningen anser att även intäkter till kommuner är en nödvändig del av systemet för att uppnå tillräckliga incitament, men har inte haft i uppgift att utreda detta och föreslår därför att denna fråga utreds vidare.

Utredningen föreslår att när de nya reglerna träder i kraft ska de omfatta vindkraftverk vars tillstånd enligt miljöbalken vunnit laga kraft efter den 31 maj 2023.

Utredningen har även utrett vindkraften som en del av kommunernas energiplanering och;

- konstaterar att kommunerna i dag har en otydlig roll i ett otydligt system för landets energiplanering,
- ställer sig bakom Klimatråtsutredningens förslag, om att ett mer strukturerat och samordnat system för energiplanering bör utredas,
- föreslår att Energimyndigheten ska ta fram en vägledning för lagen om kommunal energiplanering,
- bedömer att Energimyndighetens och Naturvårdsverkets förslag att länsstyrelserna ska ta fram regionala planeringsunderlag för vindkraft bör genomföras,
- föreslår att det införs ett tillfälligt ekonomiskt stöd för kommuners energiplanering, med fokus på planering av utbyggd fossilfri elproduktion (inklusive fysisk planering av vindkraft),
- redovisar att forskning och neutral information är en insats som stärker kommunernas förmåga att stödja utbyggnad av vindkraft och
- redovisar att regional samverkan är en insats som stärker kommunernas förmåga till energiplanering.

Utredningen redovisar att en synpunkt som framförts under arbetets gång är att incitament- och kompensationsystem bör göras teknikneutralt, det vill säga även tillämpas för andra tekniker än vindkraft. Utredningen har inte haft i uppgift att utreda detta, men konstaterar att detta är en fråga som behöver beaktas i den fortsatta beredningen.

### **Region Stockholms yttrande**

Region Stockholm välkomnar utredningen och är positiv till den ansats som utredningen tar. Mer produktion av förnybar el behövs för att uppnå flera samhällsmål, inte minst klimatmålen. I Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUF 2050) (TRN 2015-0015) lyfts energifrågan som viktig både ur ett klimatperspektiv och för att försörja behovet hos länets aktörer. I RUF 2050 konstateras vidare att länets energiproduktion är begränsad, men att länets vindkraftpotential är stor och det finns områden som är utpekade som riksintresse. Ett regelverk som ökar incitamenten för vindkraft skulle kunna bidra till ökad utbyggnad i länet.

Region Stockholm instämmer med beskrivningen att lokal acceptans är en avgörande fråga för etablering av vindkraft och är positivt till angreppssättet att omfördela värdet av vindkraften genom att använda incitament och kompensation. Region Stockholm instämmer med att incitament för kommuner behöver utredas vidare, då detta kan vara en viktig del i att åstadkomma ett fungerande system, och konstaterar att det är olyckligt att denna fråga inte ingick i utredningens uppdrag. Systemet behöver bli långsiktigt hållbart och omsorgsfullt utformat med hänsyn till alla aktörers perspektiv. Ett exempel på detta är, som utredningen lyfter, att vindkraftsprojekt behöver kunna bli lönsamma även med systemet infört.

Region Stockholm vill också lyfta vikten av att kompensationsmodeller anpassas till den havsbaserade vindkraftens villkor. Det gäller för så väl skärgårds- och kustsamhällen som de boende i dessa samhällen med generellt större avstånd till de anläggningar de berörs av. På så vis kan utbyggnad underlättas. Detta gäller även för vindkraftparker i ekonomisk zon.

Region Stockholm instämmer i att kommunernas roll i energiplaneringen är otydlig. Det regelverk som finns idag är framtaget när andra förutsättningar rådde och välkomnar därför att utredningen föreslår insatser för att förtydliga roller och innehåll i den kommunala energiplaneringen. Regionledningskontoret vill lyfta vikten av regional samverkan kring energiplanering och instämmer med utredningen att regional samverkan är en insats som stärker kommunernas förmåga till energiplanering.

I och med förslaget skapas ett specifikt regelverk för ett kraftslag som inte gäller för andra. Region Stockholm anser att frågan om teknikneutralitet och därmed möjligheten att andra tekniker tillgodogörs samma typ av incitament- och kompensationssystem bör undersökas vidare. Det kan även vara intressant att utvidga frågan ytterligare och titta på tillämpbarheten för denna typ av system även när det gäller andra ingrepp som görs i lokala miljöer med anledning av den gröna omställningen, utöver energiområdet.

### **Ekonomiska konsekvenser**

Beslut i enlighet med utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Anton Västberg  
Utvecklingsdirektör

Martin Pålman  
Enhetschef

**Beslutsunderlag**

1. Sammanfattning av Värde av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)

**Beslutsexpediering**

1. Klimat- och näringslivsdepartementet

Godkänd av Anton Västberg, 2023-06-27

Klimat- och regionutvecklingsnämnden

PROTOKOLL  
2023-08-31**§ 86****Yttrande över betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)**

KRN 2023-0141

**Ärendebeskrivning**

Klimat- och näringslivsdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18).

I april 2022 tillsatte regeringen en utredning med uppgift att lämna förslag som stärker kommunernas incitament att medverka till utbyggnad av vindkraft och förslag på system för att kompensera dem vars omgivning påtagligt påverkas av sådan utbyggnad. Utredningen föreslår ett incitament- och kompenationssystem för att öka den lokala acceptansen där intilliggande fastigheter, närboende och lokalsamhället får olika typer av kompenation vid etablering av vindkraft. Utredningen föreslår även att en intäkt till kommuner utreds vidare. Utredningen tar även upp vindkraften som en del av kommunernas energiplanering och lämnar ett antal förslag som ska stärka denna. I detta sammanhang redovisas också att regional samverkan är en insats som stärker kommunernas förmåga till energiplanering. Utredningen konstaterar att frågan om motsvarande incitament- och kompenationssystem för andra tekniker behöver beaktas i den fortsatta beredningen.

Regionledningskontoret välkomnar utredningen och är positiv till den ansats som utredningen tar att omfördela värdet av vindkraften genom att använda incitament och kompenation. Mer produktion av förnybar el behövs för att uppnå ett flertal samhällsmål, inte minst klimatmålen och ett regelverk som ökar incitamenten för vindkraft skulle kunna bidra till ökad utbyggnad även i Stockholms län. Region Stockholm instämmer med att incitament för kommuner behöver utredas vidare och konstaterar att det är olyckligt att denna fråga inte ingick i utredningens uppdrag. Region Stockholm vill också lyfta vikten av att kompenationsmodeller anpassas till den havsbaserade vindkraftens villkor. Det gäller för så väl skärgårds- och kustsamhällen som de boende i dessa samhällen.

Regionledningskontoret välkomnar att utredningen föreslår insatser för att förtydliga roller och innehåll i den kommunala energiplaneringen samt instämmer med att regional samverkan är en insats som stärker kommunernas förmåga till energiplanering.

Regionledningskontoret anser att frågan om teknikneutralitet och därmed möjligheten att andra tekniker tillgodogörs samma typ av incitament- och kompenationssystem bör undersökas vidare.

  
Ordförande  
Justifierare

Exp. datum

Sign.

Klimat- och regionutvecklingsnämnden

PROTOKOLL  
2023-08-31**Beslutsunderlag**

1. Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande
2. Sammanfattning av Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)

**Yrkanden**

Ordförande Gustav Hemming m.fl. (C) yrkar bifall till utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande.

**Beslut**

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

1. Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande över betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)

**Särskilda uttalanden**

Ledamoten Johan M Sanne (V) anmäler ett särskilt uttalande från Vänsterpartiet.

Ledamoten Andreas Birgersson (SD) anmäler ett särskilt uttalande från Sverigedemokraterna.

**Skickas till**

1. Klimat- och näringslivsdepartementet

  
Ordförande  
Justerare

Exp. datum

Sign.



## **Yttrande över betänkandet Värdet av vinden – Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften (SOU 2023:18)**

Stockholms län förväntas ha ett starkt ökat behov av förnyelsebar energi de närmaste åren. Produktionen i länet är mycket liten i förhållande till den förväntade efterfrågan och ställer därmed krav på utbyggnad i andra delar av landet och överföringskapacitet för detta vilket skapar stora kostnader och målkonflikter med andra intressen. Det skapar också osäkerhet och sårbarheter i regionens energiförsörjning, vilket försvårar för företag och privatpersoner att fatta långsiktiga investeringsbeslut om elektrifiering.

Utan en kraftig utbyggnad av vindkraft kan vi inte få en tillräckligt snabb energiförsörjning i närtid. Det är rimligt att kommuner i länet som har förutsättningar för att bygga vindkraftverk tar sin del av ansvaret för detta. Det finns utpekade områden till havs som passar bra för detta, utan att störa riksintressen eller andra intressen som pekas ut i aktuella översiktsplaner, eller i den gällande RUFs. Utredningen Värdet av vinden - kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraften konstaterar dock att:

"Vad gäller kommunen är vår slutsats: Tillräckliga incitament för att väsentligt öka kommunernas tillstyrkan bara kan uppnås genom att land- och havsbaserad vindkraft i kommunen ger denna en intäkt. En sådan intäkt kan bara åstadkommas genom statlig finansiering eller beskattning. Inget av de alternativen är dock, utifrån våra direktiv, möjliga att föreslå. Frågan om kommuners incitament bör därför skyndsamt beredas vidare inom Regeringskansliet."

Vi anser att Region Stockholm bör framföra en begäran till regeringen om att skyndsamt utreda kommunernas incitament vidare för att underlätta övergången till förnybar energi i Sverige genom långsiktiga spelregler som minskar osäkerheter och sårbarheter i energiförsörjningen.



## Yttrande över betänkandet Vädret av vinden- Kompensation, incitament och planering för en hållbar fortsatt utbyggnad av vindkraft

Sverigedemokraterna motsätter sig Regionledningskontorets uppfattning om den stora vindkraftspotentialen och dess påstått positiva påverkan för länet. Stockholmsregionen är känd för sin vackra skärgård och sina historiska miljöer. Byggandet av vindkraftverk kan förändra landskapsbilden och negativt påverka områdets visuella upplevelse. De stör och utgör en risk för olika arter, särskilt om de placeras i viktiga flygvägar eller livsmiljöer. Detta är oroande eftersom Stockholm är hem för många fågel- och djurarter. Regionen är heller inte optimal för placering av vindkraftverk på grund av hög tätbebyggelse. De som bor i närheten kan påverkas negativt av buller och vibrationer, vilket i sin tur kan påverka deras hälsa och välbefinnande.

Sammanfattningsvis kan vindkraftverk i Stockholmsregionen påverka områdets estetik, fauna, boendemiljö, elförsörjning och den övergripande ekologin på ett negativt sätt. Det är viktigt att beakta dessa faktorer innan beslut om vindkraftsutbyggnad i Region Stockholm.

Om vindkraft ändå skulle byggas, stöder vi idén om kompensation för fastigheter, närboende och lokalsamhällen. Kompensationsmodeller bör anpassas för havsbaserad vindkraft, inklusive de som bor i skärgårds- och kustsamhällen.

